

22.8.2018

MUISTILISTA APTEEKIN JA TERVEYDENHUOLLON YHTEISTYÖHÖN SÄHKÖISEEN RESEPTIIN LIITTYEN

Merkittävä osa sähköisen reseptin toimintamalleista on paikallisen tason yhteistyötä terveydenhuollon yksiköiden ja apteekkien välillä. Lisäksi Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea edellyttää (määräys lääkkeen toimittamisesta 2/2016), että apteekin toiminta häiriötilanteessa on ohjeistettava yhteistyössä paikallisen terveydenhuollon kanssa.

Muistilistan sisältö on jaettu neljään kokonaisuuteen: I. Yhteistyön aloittaminen ja yhteystiedot, II. Sähköiseen reseptiin liittyvät lakimuutokset 1.1.2017 alkaen, III. Yhteistyössä läpikäytävät sähköisen reseptin toimintamallit sekä IV. Muu paikallisesti sovittava yhteistyö

Muistilista on tarkoitettu ainoastaan työkaluksi paikallisiin tapaamisiin eikä se välttämättä sisällä kaikkia paikallisesti sovittavia asioita.

- Sähköiseen reseptiin liittyvät lakimuutokset ja yhteistyössä läpikäytävät toimintamallit on avattu tarkemmin vain apteekeille toimitetussa Liitteessä 1. (Apteekkariliiton Salkku-ekstranet).
- Terveydenhuollon toimintamallit sähköiseen lääkemääräykseen liittyen löytyvät Kanta.fi-sivuilta.

I. Yhteistyön aloittaminen ja yhteystiedot

Toimintamallit on hyvä käydä aluksi läpi organisaatioiden sisällä. Tämän jälkeen alla esitetyistä asioista on hyvä sopia säännöllisissä yhteistyötapaamisissa apteekin ja terveydenhuollon kesken.

Yhteistyön aloittaminen ja paikallisen tason toiminta helpottuu, kun yhteystiedot ovat molemmin puolin selvillä. Yhteydenpitoa varten apteekki tarvitsee ajantasaiset terveydenhuollon yhteystiedot:

- Suurempien terveydenhuollon toimipisteiden vastaavan lääkärin tai yksikön sisäinen (esim. suora vaihde) puhelinnumero.
- Pienissä yksiköissä voi olla mahdollista antaa myös sähköisiä reseptejä kirjoittavien/uusivien lääkäreiden suorat numerot (esim. apteekeille tarkoitettu tiedosto organisaation ylläpitämänä).
- Häiriötilanteita varten erikseen sovittu suora numero, jonka kautta apteekki voi pyytää lääkäriltä puhelinreseptin asiakkaan välttämättömän lääkehoidon turvaamiseksi.

Vastaavasti terveydenhuollossa ja vastaavilla lääkäreillä tulee olla selvillä apteekin puhelinnumero ja sähköposti (esimerkiksi ongelmatapausten ja häiriötilanteiden selvittämistä helpottamaan) sekä apteekkarin yhteystiedot. Osalla apteekeista on erilliset numerot terveydenhuoltoa ja asiakkaita varten.

II. Sähköiseen reseptiin liittyvät lakimuutokset 1.1.2017 alkaen

Lääkemääräyksen voimassaoloajan muutokset

- 1.1.2017 alkaen lääkemääräys on **voimassa kaksi vuotta** määräämis- tai uusimispäivästä lukien
- POIKKEUKSET: Voimassa vain **yhden vuoden** määräämis- tai uusimispäivästä lukien
 - PKV-lääkemääräykset, huumausainelääkemääräykset, potilaskohtaiset erityisluvalliset ja pro auctore -lääkemääräykset

Reseptit on laadittava ja toimitettava sähköisinä lääkemääräyksinä

- Laki sähköisestä lääkemääräyksestä (61/2007) 5§ edellyttää, että 1.1.2017 alkaen **lääkemääräys on laadittava aina sähköisesti**
 - Velvoite koskee koko Suomea, myös Ahvenanmaata
 - Sähköisen lääkemääräyksen laatiminen edellyttää lääkkeen määrääjältä Kanta-palveluihin liittyntä potilastietojärjestelmää tai web-reseptipalvelua (esim. www.kelain.fi)
- Velvoite ei koske: pro auctore -lääkemääräyksiä, eläimille tarkoitettuja lääkemääräyksiä, lääketilauksia, lääkkeellisiä kaasuja (esim. happi), potilaskohtaisia erityisluvallisia valmisteita, sairaala-apteekkireseptejä eikä eurooppalaisia lääkemääräyksiä

Poikkeustilanteessa määrättyjen lääkemääräysten tallentaminen Reseptikeskukseen apteekissa

- Poikkeustilanteissa lääkemääräyksen voi määrätä myös kirjallisesti tai puhelinlääkemääräyksenä
 - tekninen häiriö
 - kiireellinen lääkehoito poikkeustilanteessa
 - muu syy (perusteltava erillisellä tekstillä)
 - erityislupavalmiste
- Apteekilla on velvollisuus **tallentaa puhelin- ja paperireseptit Reseptikeskukseen**
- Lääkkeen määrääjän on kirjallisessa ja puhelinlääkemääräyksessä **aina**
 - Perusteltava, miksi sitä ei ole annettu sähköisesti
 - Kerrottava lääkemääräyksen laatimipaikka (organisaatio)
 - Kerrottava onko kyseessä lääkkeen käytön aloitus (pakollinen kyllä/ei)

Potilaskohtaiset erityisluvalliset valmisteet

- Kulutukseen luovuttamiseen haettavan erityisluvan vaativat potilaskohtaiset erityislupavalmisteet määrätään toistaiseksi paperisena lääkemääräyksenä + paperinen erityislupahakemus
- Fimean myöntämän luvan jälkeen apteekki tallentaa lääkemääräyksen Reseptikeskukseen sähköisenä lääkemääräyksenä, jolle muodostuu erityislupavaraus

Lääkäripalkkiot ja PuhTi-tilitysjärjestelmä

- Yksityisessä terveydenhuollossa lääkkeen määrääjä voi periä lääkärinpalkkion sähköisen lääkemääräyksen laatimisesta
 - Lääkkeen määrääjä syöttää lääkemääräykseen palkkion määrän ja halutessaan tiedon siitä onko palkkio peritty erikoislääkärinä
- Jos lääkäri määrää potilaalle useita lääkemääräyksiä saman käyntipäivän aikana, voidaan lääkärin perimä palkkio asettaa saman päivän aikana vain yhdelle lääkemääräykselle
- Sähköisen lääkemääräyksen laatimisesta peritty palkkio voidaan periä apteekissa vain kyseisen lääkemääräyksen ensimmäisen lääketoimituksen yhteydessä

III. Yhteistyössä läpikäytävät sähköisen reseptin toimintamallit

Sähköisen reseptin aiheuttamat muutokset reseptien kirjoittamiseen

- Annosohjeet tulee kirjoittaa auki potilaalle ymmärrettävällä tavalla reseptiä määrätessä.
- STM:n asetus lääkkeen määräämisestä (1088/2010, 10§) edellyttää, että lääkevalmisteet on **määrättävä kaupan olevia pakkauskokoja vastaavina määrinä** (pakkausten lukumäärä tai kokonaismäärä). Ainoastaan annosjakeluresepteissä ja erityisiä hoidollisia perusteita vaativissa tilanteissa (esim. insuliinit) voidaan lääkettä määrätä vakiopakkauksesta poikkeava määrä tai ajalle.
- Sähköisen lääkemääräyksen kirjauksessa jokaiselle tietosisällölle (erityisesti iterointi, uudistamiskielto, sic-merkintä) on määritelty oma kenttä potilas- ja apteekkitietojärjestelmiin.

Apteekien ja terveydenhuollon välinen yhteistyö Reseptikeskuksen häiriötilanteissa

- Fimean määräys lääkkeen toimittamisesta (2/2016) edellyttää, että apteekin toiminta häiriötilanteessa on ohjeistettava yhteistyössä paikallisen terveydenhuollon kanssa.

Alaikäisten asiointi ja huoltajien puolesta-asiointi

- Paperireseptiä ei voi enää valita 1.1.2017 alkaen. Jos kypsäksi todettu 10–17-vuotias alaikäinen haluaa estää reseptien tietojen luovuttamisen huoltajalle apteekista, on alaikäisen tehtävä terveydenhuollossa reseptikohtainen kielto.
 - Alaikäinen voi hakea reseptin apteekista vain potilasohjeen tai Omakannasta tulostetun yhteenvedon avulla.
 - Kielletyt reseptit eivät myöskään näy toisessa terveydenhuollon yksikössä.
 - Toimintamalli on väliaikainen, kunnes huoltajille osoitettuun kieltoon voidaan käyttää siihen tarkoitettua kieltoa.

Muut paikallisesti läpikäytävät asiat sähköisen reseptin toimintamalleihin liittyen

- Sähköisen reseptin uusimiskäytännöt ja uudistamispyyntöjä vastaanottavat organisaatioyksiköt
- Sähköisen reseptin korjaamiseen liittyvät käytännöt
- Potilaan tekemien kieltojen (Omakannan tai vastaanotolla potilasjärjestelmän kautta) merkitys
- Sähköisen reseptin määrääminen henkilötunnuksettomalle potilaalle ja toimittaminen apteekista
- Ulkomaan matkaa varten annettavan jäljennöksen, ulkomaan ostoja varten annettavan jäljennöksen ja eurooppalaisen lääkemääräyksen erot

IV. Muu paikallisesti sovittava yhteistyö

Terveydenhuollon varmennekorttien ja varakorttien rekisteröintipisteet

- Terveydenhuollon ammattihenkilöillä on oikeus saada tarvittaessa ammattikortti tai akuuteissa tilanteissa varakortti julkisen terveydenhuollon rekisteröintipisteestä ([Valviran ja VRK:n tiedote](#)). Osa apteekeista toimii myös rekisteröintipisteinä Väestörekisterikeskuksen lukuun.
- Rekisteröintipisteenä toimiva apteekki perii maksun (omakustannehinnan) kortin tekemisestä aiheutuneista kustannuksista (Valvira-VRK 14.3.2012). Laskutusmenettelyistä kannattaa sopia suoraan apteekin ja terveydenhuollon organisaation välillä.